

Stockholmsenkäten 2010

Hägersten- Liljeholmen

Elevundersökning i
årskurs 9 och
gymnasieskolans år 2

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

innehållsförteckning	2
Bakgrund	3
Stockholmsenkäten 2010.....	3
Droger och spel.....	3
Tobaksbruk.....	3
Alkoholkonsumtion.....	4
Narkotika och andra droger.....	7
Brottslighet och utsatthet för brott	8
Brott och utsatthet	8
Trygghet	9
Psykisk hälsa	10
Skola och fritid	10
Skola.....	10
Fritid.....	11
Urval av risk- och skyddsfaktorer	11
Sårbarhetsfaktorer	11
Föräldratillsyn	12
sammanfattning	13

BAKGRUND

Stockholmsenkäten är en undersökning om ungdomars förhållanden, normbrott och avvikande beteenden som utförs vartannat år sedan ett tiotal år tillbaka. Undersökningen genomförs i samtliga klasser i grundskolans årskurs 9 och 2 i gymnasiet. Friskolor deltar frivilligt, men i stor omfattning. I september presenterades resultaten för 2010. Årets enkät genomfördes under veckorna 12-14. Deltagande skolor inom Hägersten-Liljeholmen är på grundskolenivå Aspuddens skola, Blommenbergsskolan, Fruängensskolan, Kunskapsskolan i Fruängen samt Mälarhöjdens skola. Västbergaskolan avstod från att delta i årets undersökning. Fem gymnasieskolor belägna inom området deltog men noteras bör att gymnasieeleverna som bor inom stadsdelsområdet går i många olika gymnasieskolor spridda över staden. Deltagande gymnasieskolor är Brännkyrka gymnasium, Didaktus Liljeholmen, Djurgymnasiet, Stadsmissionens gymnasium, Elektrikergymnasiet samt John Bauer gymnasiet. Sammanlagt deltog 707 elever som bor inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde, 340 från år 9 samt 367 från år 2 i gymnasiet. Antalet flickor var 345 och antalet pojkar 362. I början av enkäten får de svarande fylla i vilket stadsdelsområde de bor i. Hägersten-Liljeholmen förtydligas där till Fruängen, Hägerstensåsen, Mälarhöjden, Västertorp, Hägersten, Aspudden, Gröndal, Liljeholmen, Midsommarkransen samt Västberga. Det finns däremot ingen möjlighet att markera någon av de enskilda stadsdelarna varför resultatet bara kan utläsas per stadsdelsområde.

STOCKHOLMSENKÄTEN 2010

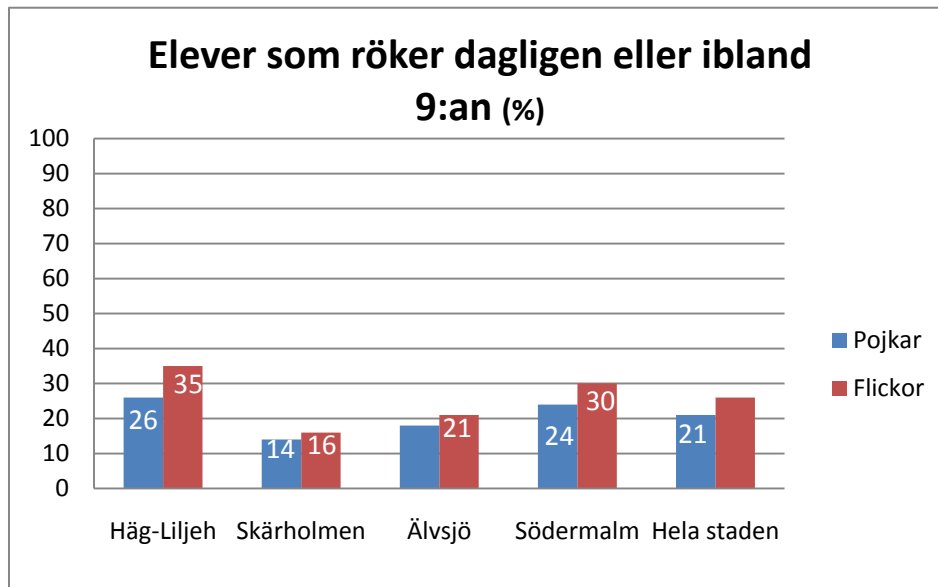
Alkoholkonsumtionen har generellt sett minskat i 2010 års mätning. Högst total årlig alkoholkonsumtion finner man bland pojkar i Hägersten-Liljeholmen tätt följt av pojkarna på Östermalm och resten av stadsdelarna i innerstaden. Andelen elever som inte dricker alkohol är störst i Rinkeby-Kista och i Skärholmen. Även Älvsjö och Spånga –Tensta har en hög andel som inte dricker alkohol. I 2008 års mätning kunde man se en ökning av narkotikaanvändningen över hela Stockholms stad. År 2010 är utvecklingen generellt fortsatt negativ. Bland niorna är andelarna pojkar som provat narkotika störst på Kungsholmen och i Rinkeby-Kista, medan den största andelen flickor som provat bor på Södermalm. Lägst andel elever som provat narkotika finner vi i Älvsjö och i Skärholmen. När det gäller kriminella handlingar, till exempel allvarliga egendomsbrott och misshandel är utvecklingen generellt sett stabil, såväl när det gäller självrapporterad brottslighet som utsatthet för brott. Den långsiktiga trenden i Stockholmsenkäten överensstämmer med motsvarande siffror för riket. Utsattheten för misshandel är relativt stabil. Tittar man på elever som rapporterar att de själva deltagit i misshandel så är variationen större. Pojkar är kraftigt överrepresenterade och störst andel elever som den senaste 12-månadersperioden misshandlat någon återfinns i Rinkeby-Kista följt av Spånga-Tensta. Samma stadsdelsområden ligger högst när det gäller allvarliga egendomsbrott.

DROGER OCH SPEL

Tobaksbruk

Här redovisas resultaten för de elever som går i 9:an oavsett i vilken skola de går och som bor inom respektive område. Eleverna i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde röker i större utsträckning än sina jämnåriga i de angränsande stadsdelsområdena. Flickorna i Hägersten-Liljeholmen toppar rökning i staden tillsammans med flickorna på Norrmalm

och pojkarna i vår stadsdel ligger på andra plats efter Östermalm. Eleverna hos oss går mot strömmen med en ökning på 6 % för båda kategorierna sedan förra mätningen 2008. Avseende snusning ligger pojkarna i Hägersten-Liljeholmen i topp, 23 % snusar dagligen eller ibland vilket är 5 % fler än i någon annan stadsdel.

Figur 1. Elever i årskurs 9 som svarat att de röker dagligen eller ibland i Hägersten-Liljeholmen, dess angränsande stadsdelsområden samt i Stockholms stad som helhet redovisat i procent

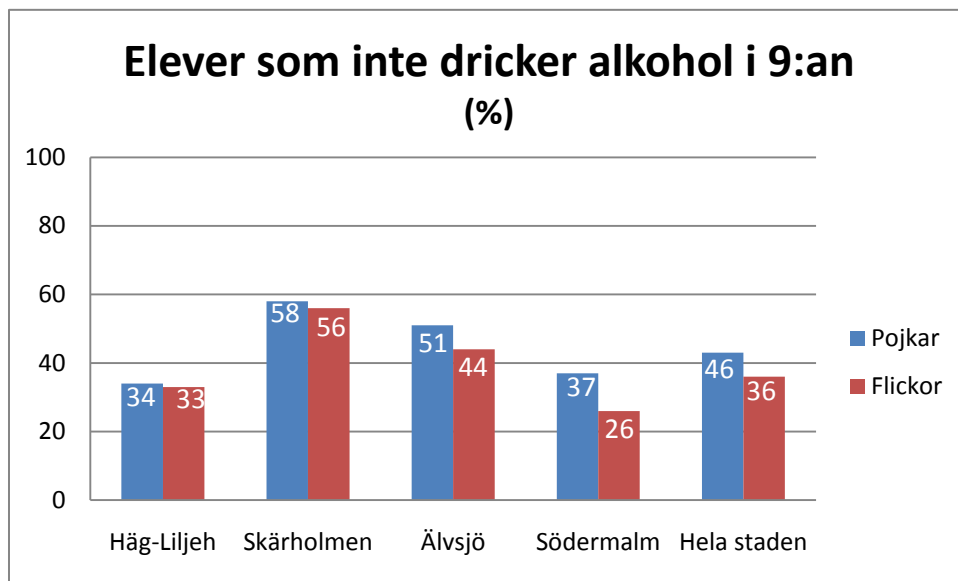
I enkäten frågas om huruvida de elever som använder tobak, köper sina cigaretter eller sitt snus själva i butik. I Hägersten-Liljeholmen gör eleverna det i mindre utsträckning än i andra områden, 43 % av flickorna vilket är bättre än 9 andra stadsdelar och 36 % av pojkarna vilket är bättre än alla andra stadsdelar fränsett Skärholmen.

Stadsdelsförvaltningen ansvarar för tillsynen av tobaks och folkölsförsäljningen inom detaljhandeln, vilken utförs av fältassistenter och preventionssamordnaren tillsammans. Resultaten är en positiv respons på stadsdelens arbete men tycks tyvärr inte korrelera med nyttjande nivån. Den höga nivån av tobaksanvändning är oroande med tanke på tobakens negativa påverkan på hälsan på kort och lång sikt. Rökning medför också en ökad risk för hög alkoholkonsumtion, narkotikabruk och annat antisocialt beteende. Åldersgränsen för att köpa tobak är 18 år, de svarande i årskurs 9 är 15-16 år och utan mognad att ta ansvar för sina val. Det är enligt tobakslagen den vuxna befolkningens ansvar att skydda barn och ungdomar från tobak och dess skadeverkningar.

Alkoholkonsumtion

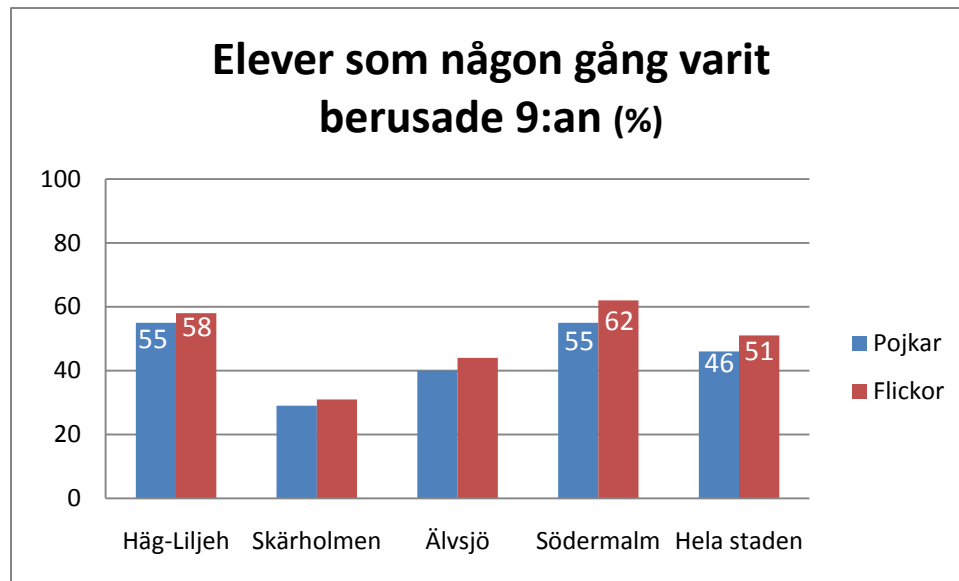
Alkoholkonsumtionen har generellt sett minskat i 2010 års mätning och så även i Hägersten-Liljeholmen mätt i antal centiliter 100 % alkohol. Medianen för elever i årskurs 9 ligger i år på 23 cl mot 46 cl vid förra mätningen och i gymnasiet 231 cl mot 292 cl. Medelvärde har dock ökat något för 9:orna från 304 cl till 316 cl i år. Flickornas konsumtion har minskat och det är pojkarna som står för ökningen. I gymnasiets år 2 har elevernas konsumtion dock minskat 564 cl till 443 cl.

När det gäller alkoholkonsumtion kan man förutom en acceleration med stigande ålder se en tendens till polarisering. I Hägersten-liljeholmen har andelen som inte dricker alkohol svajat lite fram och tillbaks under 00-talets mätningar men tendensen är svagt positiv. Här är det dock i StockholmspERSpektiv färre som inte dricker alkohol, endast på Kungsholmen och Norrmalm ligger pojkarna sämre till när det gäller att avstå helt från alkohol i årskurs 9, för flickornas del ligger man bättre till än hela innerstaden samt Bromma.

Figur 2. De elever i årskurs 9 som på frågor om alkoholkonsumtion kryssat i alternativet dricker inte alkohol, svaren i % av de elever som besvarat enkäten.

I konsekvens med den förhållandevis låga andelen som uppger att de inte dricker alkohol uppger en högre andel att de varit berusade någon gång eller mer. Hägersten-Liljeholmens resultat ligger här på i stort sett samma nivå som innerstaden.

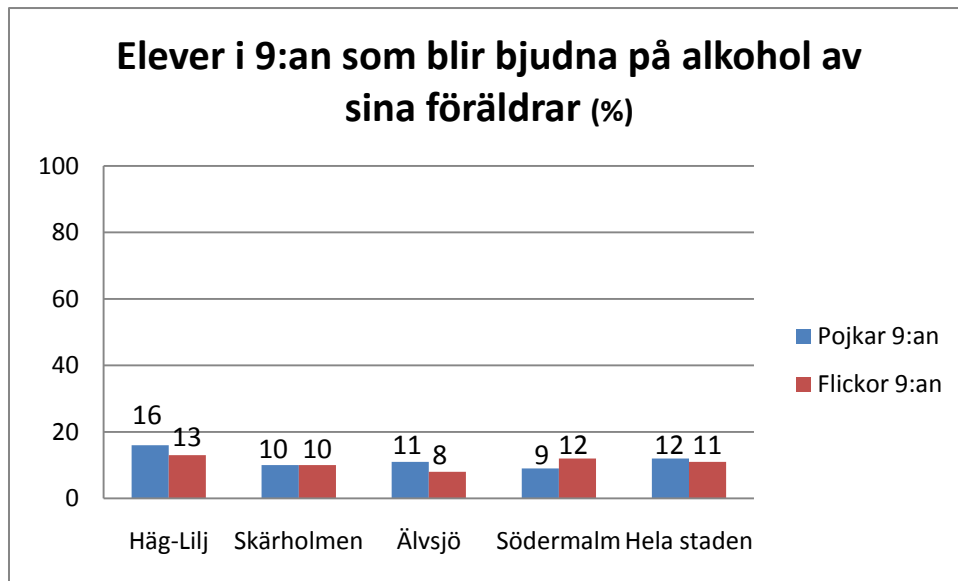

Figur 3. De elever som i årskurs 9 svarat att de en eller flera gånger druckit sig berusade i % av alla svarande

Som storkonsument räknas den som vid ett och samma tillfälle dricker alkohol motsvarande 18 cl starksprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor alkohol/starkcider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl. Avseende storkonsumtion en gång i månaden eller oftare toppar Hägersten-Liljeholmens pojkar i 9:an med 36 % och ligger hela 7 % över Norrmalm som kommer närmast därefter. Flickorna i stadsdelsområdet ligger näst sämst till med 30 % strax efter Östermalm. Även i årskurs 2 på gymnasiet ligger Hägersten-Liljeholmen på en hög konsumtion men sticker inte ut på samma sätt. Andelen som varit berusad den senaste månaden ligger på 57 %, vilket är en liten minskning sedan förra undersökningen och närmast medelnivå för staden som helhet (56 %). I årskurs 2 på gymnasiet är det endast 13 % som säger sig inte dricka alkohol.

Eleverna uppger att de dricker i fallande skala sprit, cider, starköl, vin och folköl.

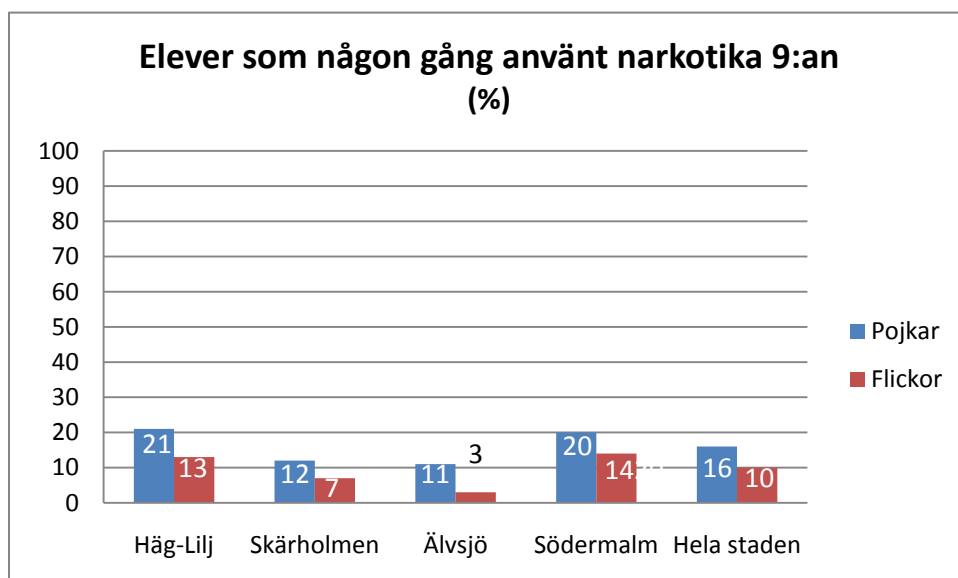
Eleverna uppger i drygt två tredjedelar av fallen att de var hemma hos sig själva eller hos någon annan när de senast drack alkohol med undantag av pojkarna i 9:an på 58 %. Ungefär en tiondel i 9:an och en tjugondel i 2:an på gymnasiet var utomhus senaste gången de drack alkohol. Ungefär en femtedel av gymnasisterna drack alkohol på lokal senaste gången de drack alkohol mot några få procent av 9:orna. Eleverna får huvudsakligen tag på alkohol från kamrater eller kamraters syskon, därefter kommer privatimporterad eller smugglad. Elever som får alkohol av sina föräldrar med lov är i 9:an 6-7 % i 2:an på gymnasiet har det ökat till 15 % för pojkarna och 21 % för flickorna. Man vet att en restriktivitet från föräldrars sida gentemot kombinationen tonåringar och alkohol har en dämpande effekt på alkoholkonsumtionen. Det är med tanke på den höga alkoholkonsumtionen bland eleverna i både 9:an och gymnasiets år 2 kanske följdriktigt att eleverna uppger att föräldrarna i större utsträckning än genomsnittet i Stockholm bjuder på alkohol.

Figur 4. De elever i årskurs 9 som svarat att de av sina föräldrar får enstaka glas eller ofta blir bjudna på alkohol i procent.

Narkotika och andra droger

Att nyttja tobak, alkohol och andra droger har en tendens att samvariera och så är det också i Hägersten-Liljeholmen. Eleverna i 9:an ligger en bra bit ovan medel både avseende att någon gång och under den senaste månaden ha använt narkotika, att ha haft möjlighet att pröva narkotika och att någon gång ha sniffat. I år 2 på gymnasiet ligger nivåerna närmare medelvärdet.

Figur 5. De elever som i årskurs 9 svarat att de använt narkotika någon gång i % av alla svarande

Av de elever som använt narkotika anger runt 95 % att det är fråga om cannabis, men cirka en tredjedel av dem som använt cannabis uppger sig även ha använt

andra preparat. Narkotikabruket visar en svagt ökande trend. I de fall elever sniffat vilket 6-10 % angett att de gjort är det huvudsakligen fråga om lim eller drivgas. Sniffningen ligger på ungefär samma nivå genom åren.

BROTTLIGHET OCH UTSATTHET FÖR BROTT

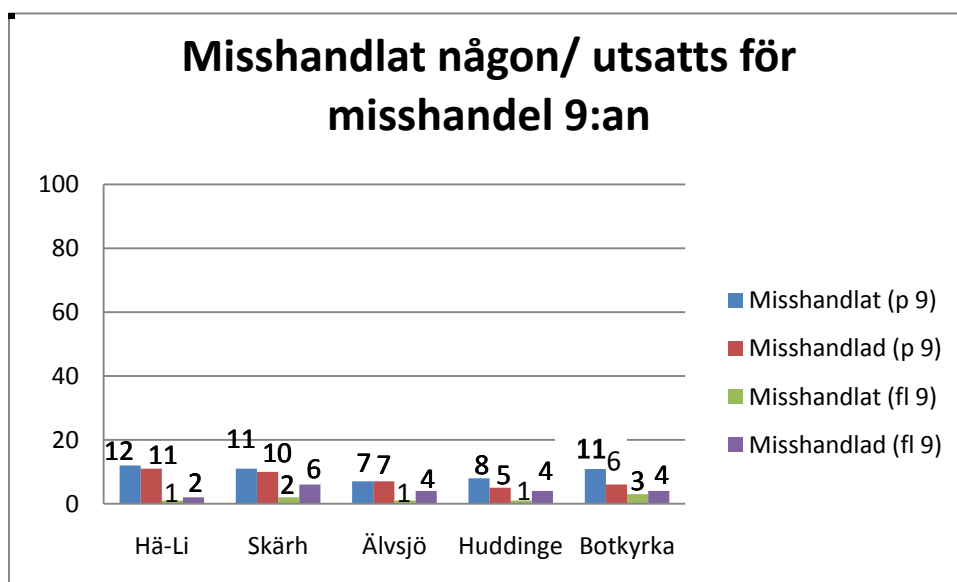
Brott och utsatthet

När det gäller egen brottslighet är det vanligaste brotten bland både flickor och pojkar att tjuvåka med kollektivtrafik, snatteri, skadegörelse och klotter.

	Pojkar 9:an	Flickor 9:an	Pojkar 2.an	Flickor 2:an
Snatteri	33 %	22 %	21 %	13 %
Skadegörelse	35 %	12 %	26 %	5 %
Klotter	22 %	10 %	20 %	6 %

Med klotter följer annan brottslighet och drogmissbruk (jmf sniffning av drivgas ovan). Klotter och skadegörelse har negativ påverka på upplevelsen av trygghet och trivsel.

Antalet elever som begått grövre brott till exempel stöld är lägre. För misshandel rör det sig dock om hela 12 % av pojkarna i 9:an och 9 % i 2:an på gymnasiet. De största skillnaderna är här liksom vid annan (grövre) brottslighet den mellan flickor och pojkar, där de senare i betydligt högre grad begår och är utsatta för brott.

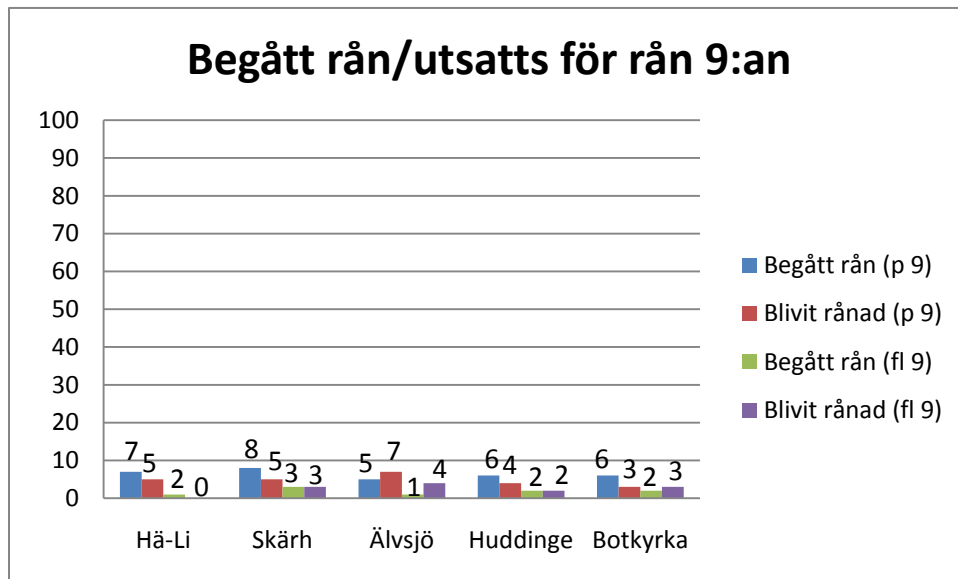

Figur 6. Fråga om eleven med avsikt slagit någon så de tror eller vet att personen behövde sjukvård och om eleven blivit misshandlad de senaste 12 månaderna

Nu och då florerar det föreställningar om att ungdomar från stadsdelar och kommuner söder om Hägersten-Liljeholmen längs tunnelbanans röda linje är med brottsbenägna och

utsätter ungdomar i vårt stadsdelsområde för misshandel och personrån. Med den anledningen är resultaten från Huddinge och Botkyrka inkluderade i diagrammen avseende dessa brott.

Av eleverna i årskurs 2 på gymnasiet uppger 11 % av pojkarna och 4 % av flickorna som bor i Hägersten-Liljeholmen att de blivit misshandlade, av dem har hälften av pojkarna men bara 29 % av flickorna som säger sig ha gjort polisanmälan.

Figur 7. Fråga om eleven tvingat någon ge ifrån sig pengar, mobiltelefon eller något annat värdefullt och om eleven blivit misshandlad de senaste 12 månaderna

Andelen elever som blivit rånade visar totalt en nedåtgående trend i Hägersten-Liljeholmen. På gymnasiet har dock andelen som utsatts för personrån ökat till 9 %, av dem uppger 58 % att de gjort polisanmäl. Av dem som utsatts för rån i 9:an har 88 % anmält till polisen. Betydligt färre pojkar begår rån i årskurs 2 på gymnasiet 3 % än i 9:an. Det ska påpekas att det som här redovisas som personrån är de elever som svarat ja på frågan om de tvingat någon att ge dem pengar, mobiltelefon eller något annat värdefullt. Vilket inte med nödvändighet är samma sak som det överfall på öppen gata som ofta dyker upp för vår inre syn vid nämnande av personrån.

Varken avseende misshandel eller personrån finns någonting som pekar mot att eleverna från våra sydliga grannar skulle vara överrepresenterade inom brotten misshandel eller personrån.

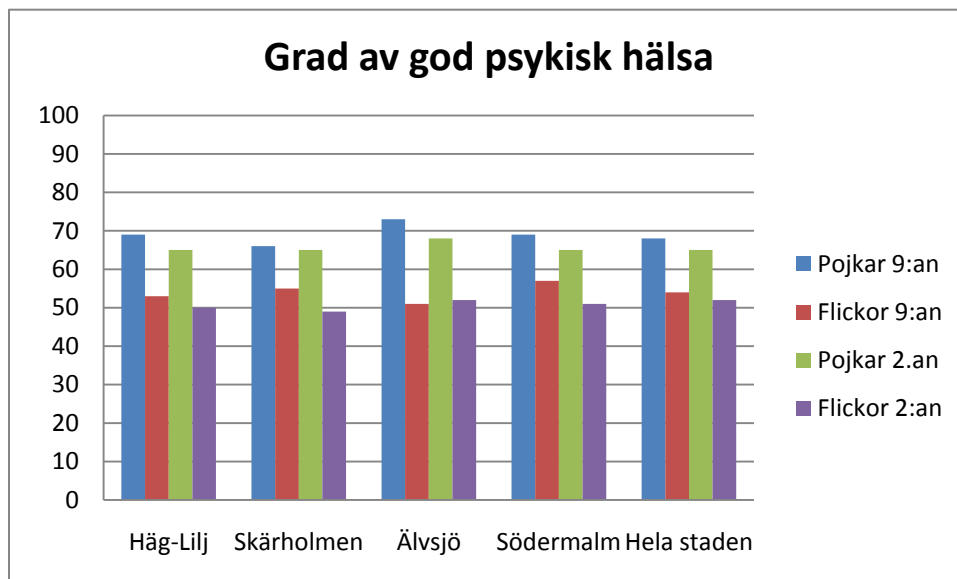
Trygghet

I undersökningen finns frågor om trivsel och social kontroll och om hur trygg man känner sig kvällstid. Både på gymnasienivå och i 9:an tycker eleverna att graden av informell kontroll är bättre, graden av ordningsproblem är lägre och eleverna känner sig tryggare om de går ut ensamma sent om kvällen än genomsnittet för Stockholm i helhet. Bland

pojarna i båda kategorierna känner sig nio av tio trygga ute ensamma om kvällen och bland flickorna i 9:an 69 % en andel som ökar till 78 % bland flickorna i gymnasiet år 2.

PSYKISK HÄLSA

Generellt ligger pojkarna något bättre till och flickorna något sämre till än genomsnittet för Stockholm i de flesta delfrågor. Sammantaget ser bilden ganska god ut. En notering är att den psykiska hälsan för både pojkar och flickor i samtliga stadsdelsområden är sämre i gymnasiet än i grundskolan.

Figur 8. Grad av god psykisk hälsa, index där 100 är bästa möjliga resultat efter sammanvägning av flera olika delfrågor

SKOLA OCH FRITID

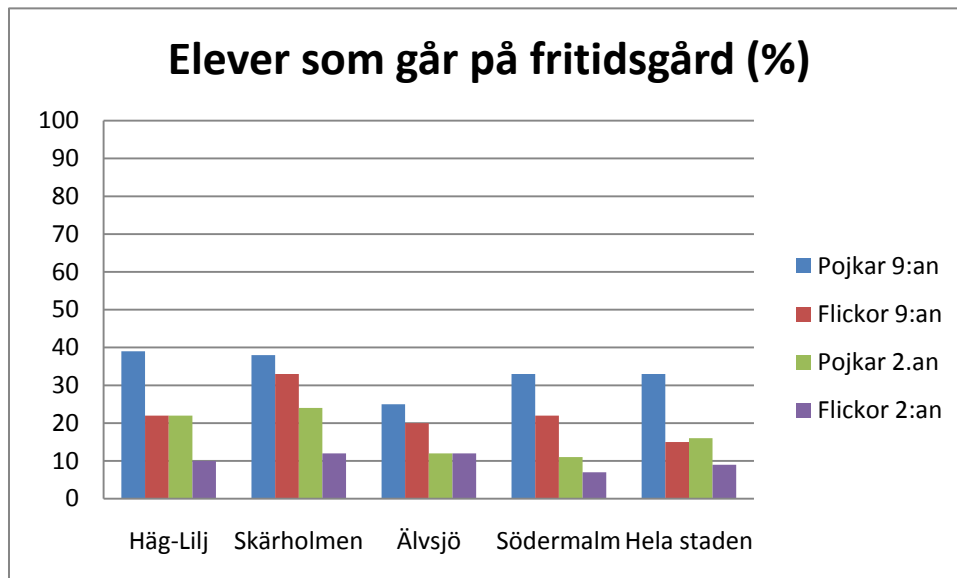
Framgång i skolan är en viktig faktor för att lyckas som vuxen på samma sätt som misslyckande i skolan försvårar möjligheterna senare i livet. Likväl är det en framgångsfaktor att ägna sig åt strukturerade och ledarledda fritidsysselsättningar.

Skola

I Hägersten-Liljeholmen trivs eleverna i 9:an bättre i skolan än genomsnittet 92 % trivs bra mot 88-89 % i Stockholm som helhet. Skolk och fusk på prov ligger på en genomsnittlig nivå. I årskurs 2 på gymnasiet ligger trivseln något lägre än genomsnittet för staden 90 % mot 91-92. Nu skolkar och fuskar Hägersten-Liljeholmens elever i något mindre utsträckning än genomsnittet för staden. Avseende mobbing är det svårt att se några tendenser.

Fritid

Av eleverna i Hägersten-Liljeholmen deltar två tredjedelar av 9:orna i någon ledarledd fritidsaktivitet eller träning, i gymnasiet sjunker andelen något framför allt bland flickorna till 54 %. Mönstret ser liknande ut i resten av stadsdelarna även om nivåerna varierar.

Figur 9. Elever som ofta eller ibland brukar vara på fritidsgård eller träffpunkt

En högre andel av eleverna går till fritidsgårdarna i Hägersten-Liljeholmen än i staden som genomsnitt, i synnerhet pojkarna och arbete för en jämnare könsfördelning kan övervägas.

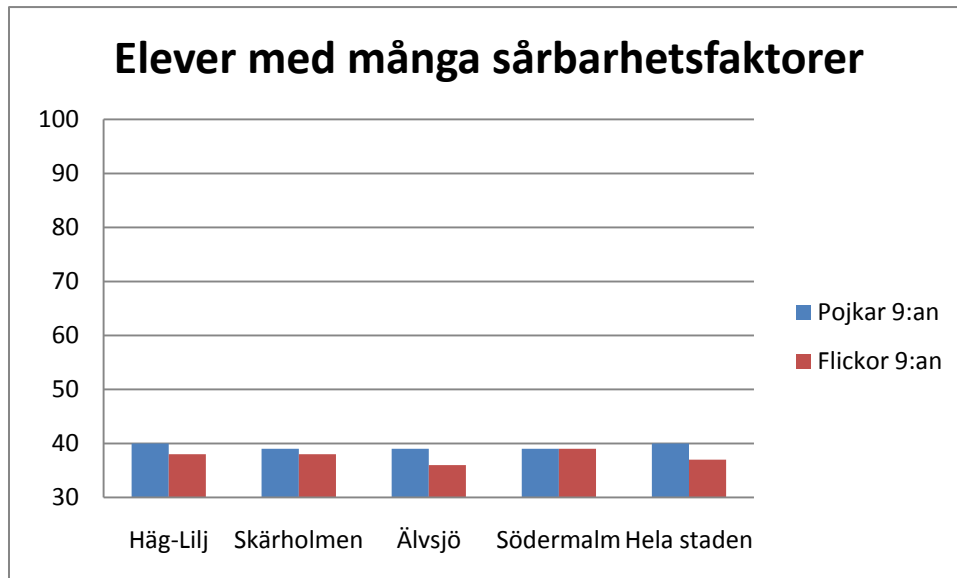
URVAL AV RISK- OCH SKYDDSAKTÖRER

Risikfaktorer är sådana faktorer som visat sig öka sannolikheten att ett riskbeteende ska förekomma. Skyddsfaktorer innebär sådana faktorer som minskar sannolikheten för riskbeteenden om det förekommer riskfaktorer. Risk- och skyddsfaktorer påverkar sannolikheten för ett riskbeteende men de garanterar inte en minskning eller ökning av riskbeteenden

Sårbarhetsfaktorer

I enkätens fråga 68 får eleverna ta ställning till 21 påståenden genom att instämma i olika grad. Exempel på frågor är jag ljuger för att få föredelar, det är fel att fuska i skolan, jag gör tvärt emot vad människor säger åt mig och jag tycker det är roligt att lösa svåra problem. Påståendena är kopplade till belagda risk och skyddsfaktorer. Resultaten på frågorna läggs samman och räknas om till index

inom olika områden som grad av trotsigt och av aggressivt beteende, grad av impulsivitet, problemlösningsförmåga, grad av spänningssökande och av antisocialt beteende samt grad av konventionell moral. Allt sammanfattas i elever med många sårbarhets faktorer.

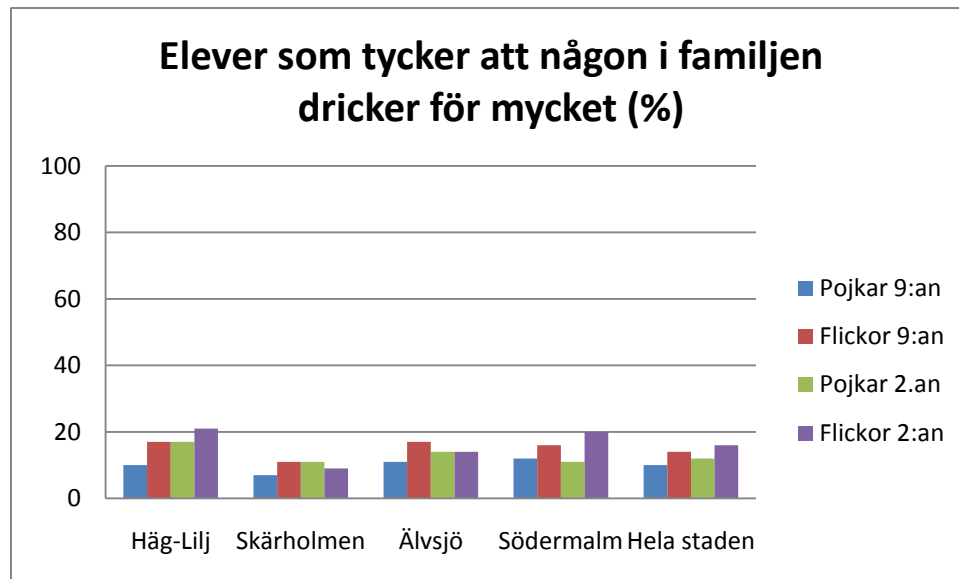

Figur 10. Elever med många sårbarhetsfaktorer 100 är sämsta möjliga resultat.

De enskilda områden där Hägersten ligger över genomsnittet är grad av impulsivitet, låg problemlösningsförmåga, spänningssökande beteende, antisocialt beteende och låg konventionell moral däremot är graden av aggressivt beteende lägre men siffrorna avviker inte på något alarmerande sätt från genomsnittet.

Föräldratillsyn

Under rubriken ställs frågor om huruvida föräldrarna känner till vilka tonåringen umgås med och hur fritiden spenderas. Eleverna får också här ta ställning till hur väl ett antal påståenden angående föräldrarnas förhållningssätt stämmer. Utifrån dessa räknas ett index fram angående svag anknytning till och svag uppmärksamhet från föräldrar och huruvida föräldrarna är inkonsekventa. Här ligger eleverna i 9:an bra till förutom avseende flickornas anknytning där man ligger på 31 medan genomsnittet är 28. För gymnasiets år 2 är resultaten lite mer varierande men inga anmärkningsvärda avvikelser. På en punkt sticker eleverna i Hägersten-Liljeholmen dock ut och det är när det handlar om att man tycker att någon i familjen har en för hög alkoholkonsumtion. Förutom pojkar i 9:an ligger man i topp bland våra grannstadsdelar, och i topp eller på andra plats i staden som helhet. Bland eleverna i 9:an 10 % av pojkarna och 17 % av flickorna och bland eleverna i årskurs 2 på gymnasiet 17 % av pojkarna och 21 % av flickorna.

Figur 11. Elever som anger att de tycker att någon i familjen har en för hög alkoholkonsumtion i procent.

SAMMANFATTNING

Tonåringarna i Hägersten-Liljeholmen ligger genomgående på en hög konsumtions nivå i jämförelse med resten av staden vad gäller tobak, alkohol och andra droger. Det finns en belagd samvariation mellan de tre drogvarianterna. Sammantaget noteras en svagt nedåtgående tendens avseende alkohol. En större andel av föräldrarna till eleverna än i Stockholm som helhet har mindre restriktiva bjudvanor. Andelen elever som tycker att någon i familjen har en för hög alkoholkonsumtion är även den högre.

Avseende brottslighet och utsatthet för brott skiljer inte eleverna i Hägersten-Liljeholmen ut sig från omgivande stadsdelar. Eleverna känner sig tryggare än genomsnittet för staden.

Avseende psykisk hälsa ligger pojkarna något bättre till och flickorna något sämre till än genomsnittet för Stockholm i de flesta delfrågor men sammantaget sticker eleverna i Hägersten-Liljeholmen inte av från genomsnittet.

Eleverna i 9:an trivs bättre i skolan än genomsnittet i 2:an på gymnasiet går eleverna mot strömmen. Där eleverna i Stockholm som helhet går upp går stadsdelsområdets elevers trivselsiffror ner något. Eleverna i Hägersten-Liljeholmen går i högre utsträckning på fritidsgård, i synnerhet pojkarna.

De individuella sårbarhetsfaktorerna ligger i stort sett på genomsnittlig nivå liksom föräldrattillsyn

För ytterligare resultat samt för mer specifik information hänvisas till www.stockholm.se/forebygg där samtliga resultat finns att tillgå. För frågor om Stockholmsenkäten kontakta: carina.cannertoft@stockholm.se (07612 43 028) eller julia.sandahl@stockholm.se (07612 25 413)

